

גדגדק
ט • :

ᠢ ᠵᠢ ᠢ ᠵᠢ

ድንቅሻሽ ወርቁ | ዲንቅና ወረቀታ | አባይ አባይ | ምስጢር ምስጢር | ስጦታ ስጦታ | ስጦታ ስጦታ | ስጦታ ስጦታ | ስጦታ ስጦታ

המשרד לקליטת עלייה
מוקד קליטה ליוצאי אתיופיה

עיריית ראשון-לציון
לשכת המנכ"ל
המינהל לשילוב חברתי
אגף קליטה וחינוך מבוגרים

החברה העירונית ראשון לציון
לתרבות נופש וספורט בע"מ

העיר ראשון-לציון גאה בקליטתם של עולים רבים מאתיופיה.

למרות קשיי הקליטה האופייניים הביאה עימה עליה זו, עולם תרבותי ואמנותי עשיר אשר יש לסייע בשימורו וקידומו גם כאן בישראל המודרנית.

פרוייקט זה הבא לשלב בין קידום נשים מהקהילה האתיופית יחד עם שימורה של שפתם האמנותית, מבורך וראוי לציון.

אני מאחל לקבוצת היוצרות שיראו פרי בעמלם.

בברכה

מאיר ניצן
ראש העירייה

רעיון יוזמה וניהול:

איריס כגן, מנהלת אגף תרבות, הרשות לתרבות ואמנות
רחל רבינוביץ - מנהלת לשכת רווחה, מרחב תיכון
נעמי שוורץ - מנהלת אגף קליטה לחינוך מבוגרים
רחל יששכר - עובדת סוציאלית ורכזת קליטה ליוצאי אתיופיה
זיוה דסה - מנהלת מוקד קליטה ליוצאי אתיופיה

הפקה ואוצרות:

גיל גורן, מנהל הסדנא לאמנות

הנחיה אמנותית ואוצרות:

רויטל בן אשר פרץ

צילומי סטילס ווידאו:

רונית פורת

תודות:

י. פרי סוכנות לביטוח בע"מ

פברואר 2008

הפקה גרפית - דפוס אביב בע"מ, ראשל"צ

קבוצת נשים, אמניות מהקהילה האתיופית, מתכנסות מדי שבוע בסדנא לאמנות
בראשון לציון ונותנות בחומר סימנים, המבטאים את סיפורן האישי הנובע מסמני
המסורת התרבותית היהודית שהביאו איתן מאתיופיה.

בשעות הבקר, במקביל לתלמידים מבתי הספר ברחבי העיר ובעת הצגתן של
תערוכות אמנות עכשוויות, הן מגיעות לסטודיו שלהן בסדנא כדי לעבוד.
הפרוייקט החל לפני כשנתיים ועסק בעיקרו בחיבורן מחדש של הנשים, אל
היכולות והכישורים שלהן ביצירה בחומר, כפי שבאו לידי ביטוי בסדר היום הנשי
באתיופיה תוך התבוננות עכשווית. את חלקו הראשון של הפרוייקט סיכמו
בהצגת יצירתן הנפחית והשימושית של כדים ומיכלים בהם "נתנו סימנים".
בהמשך, יצרה הקבוצה עבודה משותפת של אריחים אישיים, המתחילים כרישום
וכחריטה על החומר ומתפתחים לתבליטים מלאי תיאורי חיים: דימויים מעולם
המשפחה, המסורת, חיות השדה וסמלים מופשטים מהמסורת האתיופית
היהודית.

כל אלו, התמזגו בתהליך העבודה מונחה, ליצירת קיר עיצובית ומודולארית
המיועדת להשתלב בסביבה אדריכלית קיימת.

גדגד
ט . י
ף ד ף ה

ድርጅቱ የጥንቃቄና የጥራት ማረጋገጫ ስርዓት አሳይቶ በጥራት ማረጋገጫ ስርዓቱ ስር ይሰራል፡፡

גדגדה – קיר

כלים שזורים בנצרים, כדי חימר גדולים מעוטרים באנגוב, רקמות ופסלוני חרס כל אלה הם חפצי אומנות אתיופיים מסורתיים, אותם הורגלנו לראות בירידים אתניים ובחנויות מזכרות.

גדגדה רוצה להביא גילויים ובשורה עדינת ממדים לעולם האמנות ולספר את סיפורה של האישה האתיופית מנקודת מבט נשית ייחודית.

הקבוצה מורכבת ממקבץ נשים יוצרות אתיופיות למודות סבל ועתירות ניסיון חיים. הן נמצאות בארץ מעל עשור, דוברות עברית "של עולות" מתובלת במבטא כבד. המפגשים הראשונים שלנו התאפיינו ברכישת הרגלי עבודה קבוצתיים ובהתמודדות עם הנחיה.

באתיופיה עסקו הנשים האיזרעאליות במלאכת עשיית כלים לפרנסתן. חימר בפתחו של כפר מעיד על יושביו היהודים ומבדיל אותו מכפרי הגויים. התבוננות בשיטת העבודה שלהן היא כמסע במנהרת זמן. המגע עם החומר מוביל לפרץ של התרחשות אינסטינקטיבית, מוטבעת, מושרשת, כמעט גנטית ביכולתן "להרים" כדי ענק, בפרקי זמן קצרים. הן חופרות בגוש החמר, תוך תנועות סיבוביות, כאילו היו זרועותיהן מכשיר אבניים. הכלים דקים, בעלי צורות נפחיות, סימטריות ומושלמות מראה.

שינוי בנוף תבנית היצירה המוכר להן היה כטריפת סדרי עולם.

תרנו אחר שביל חלופי, המשלב מסורות, טכניקות קדומות, תכנים אישיים, נשיים, עם קורטוב אמנות עכשווית. מכיוון בלתי צפוי, צף ועלה – הציור והוא אפריקאי וראשוני.

צופה, שאינו מודע לזהות האתיופית של יוצרות גדגדה, היה מעלה בדעתו את זרם הפוסט אימפרסיוניזם או המודרניזם של תחילת המאה ה-20. ו"ציטוטים" מגוגן, מאטיס, פיקאסו ומאמנים שהושפעו מאומנות טהיטית, איברית. בגדגדה התרחש תהליך הפוך, בו נחשפו הנשים לאמנים מערביים.

הציור הפך לחריטה בחומר. התפתח לתבליט, לארית, לקיר גדגדה. נוסד סטודיו לייצור אריחים. תעשיית נשים זעירה. עמלנית וחרוצה.

בפרוור האתיופי, אריח אינו מוצר מוכר ונחוץ. הבתים עשויים לבנים, בוץ וקש. רק בישראל הכירו קירות ורצפות מצופים אריחים. הדימויים על אריחי טרה קוטה חשופים, לא צבועים, שאובים מתפיסת עולמן. הן ניגשות לציור ללא תכנון מוקדם, באופן אינטואיטיבי, ופועלות מתוך מצבור של מטען תרבותי עמוק. קשה להתווכח עם האותנטיות ועם האמת שמשדרות העבודות.

התגבשו על גבי האריחים קבוצות שונות של גרטיבים; בעלי חיים – אריות, כסמן לאומי וכוחני, סוסים, חמורים, קופים, טווסים מתפארים ביופיים, ציפורים ויונים. חיבור למדבר ולטבע, לעבודת חקלאות, להלכות חיים פשוטים בכפר הפרימיטיווי. עוד קבוצה היא של עבודות טקסטורליות, אורגמנטאליות, מופשטות. חלקן עשויות על ידי הטבעת גריסי מאכל הקולו, או לחם האינג'רה, דמוי הספוג. אחרות, מפוסלות מתוך התבוננות בכלים ומיכלים אתיופיים דוגמת הגן, צנצנת הגמבו או קומקום הג'בנה.

אריחים נוספים עוסקים בסיטואציות אנושיות; טקסים, משחקים, אינטראקציות חברתיות בין אדם לאדם, בין אדם לחיה. סדרי גודל משתנים ממקמים במרכז לסירוגין את האדם, החיה והבית. לעתים מתארים התבליטים אלימות בתוך המשפחה; השפלה, כאב. מצבים מחיי היום יום הקשורים לתפקוד האישה והישרדותה בחברה פטריארכלית, גברית שלטת.

מן הצפוי היה, שיעלו נושאים הקשורים לקשיי היטמעות. חוויות של אפליה ודיכוי חברתי. פער בין שתי התרבויות. אך לא. הנשים נותרו נאמנות להתרחשויות התא המשפחתי המצומצם ולזיכרונות ארץ מולדתן; געגועים לאמא, הריונות, לידות ואימהות בגיל מוקדם. לחלק מנשות הקבוצה 10 ילדים. רובן אולצו להתחתן בגיל 8, 9. לא היה מפגש בו פסחו על משפטי מפתח שכיחים: "על האישה להיות חזקה", ו"את אמא טובה, את".

במרוצת הזמן, כל אחת מן הנשים פיתחה סגנון מזוהה, אישי. לתבליטים של ווגה קבדה גימורים רכים. דמויות על רקעים חלקים. ידיים גדולות במיוחד. לטענתה, היד עובדת, מאכילה, גותנת. "יד רחבה" – לגס. הדמויות נטולות גפיים, פעורות עיניים, לא תמיד ברורה זהותן המינית. יש אברי מין גלויים, יש נסתרים. לפעמים "מטופלים" מחוקים, מכוסים. אחד הראשים מוטה לצד. ביטוי לעייפות, או נשיאת תפילה ומבט לשמים. קבדה בוחנת את מערך הכוחות הזוגי והמשולש. גברים, נשים, ציפורים, נשענים זה על זה. מתקרבים, מתרחקים, נתונים בדיאלוג פיזי, מילולי, או ביחסים של שתיקה.

אביבה יאסו מפסלת בתלת ממד אל תוך האריח. מערך הדימויים שלה מתבטא על ידי עיוות פרופורציוני מתעתע. יאסו משלבת מוטיבים מהיהדות. היא פיסלה את כלי המוסב. מושיבים סביבו שבעה אנשים, לטקס אכילת לחם הדבו. יאסו מספרת את סיפור "בקתת האישה" – קין מבודד, מוקף חומת אבנים, אליו נשלחת האישה לאחר לידה. אין אף אדם, מלבד האם ותינוקה, רשאים להיכנס. אם נולדה בת, תשהה בו האישה 80 יום. אם נולד בן, תשהה בו בגפה מחצית מהזמן. בשעת המחזור החודשי האישה הטמאה מוגלת לאותה בקתה. דם בתוך בית המשפחה הינו איסור חמור. נשות העדה דואגות לתזונת האישה ומטפלות בשאר צאצאיה הקטנים. ליד "בקתת האישה", מעבר לגדר, משתעשעים גברי השבט במשחק גולות – גבטה.

לדינקנש וורקה קו רישומי רוטט, מחוספס ומרגש. בשעת יצירה נראה כי ילדה קטנה, חבויה בגופה, עובדת באופן יצרי, בלתי מהוסס. מתקבל עומס של חריטות דקורטיביות ויצורים אניגמאטיים. ספק אדם, ספק זיקית – חיה סתגלנית, אתה מנהלת וורקה דיאלוג של הזדהות. האריחים שלה נותרים עם גימור מגומגם ושוליים מרופטי מראה.

אאוטו ביוך משלבת בין חיות ושאר דמויות בולטות, לבין קו חרוט וקישוטי, באופן עדין ונוח לעין. מתוך אלמנט וקומפוזיציה ממורכזת, (ציפור, בית) נובע המשך הרישום.

הדמויות של מברטה טקלה הן מן ילדים מגופחים, עם מחלפות שיער שופעות, כמו מתוך סכמה מוכרת מהתפתחות ציורי ילדים בפסיכולוגיה מערבית.

אסתר איילון משלבת חומרים צבעוניים. נקודת המוצא שלה – תסרוקות. צמות ושיער של האישה האתיופית. התרגום לחומר הוביל לתוצרים דמויי סורגים שהתפתחו למכלאות קטנות. עבודותיה של איילון מופשטות ושונות באופן משל שאר נשות הקבוצה. היא גדלה בגונדר, רכשה השכלה וחיה בתרבות עירונית.

הציור הנאיבי, תבליט אריח וקיר – גדגדה, נעים על ציר זמן ומקום רחוקים בקונטקסט מקומי, עכשווי. מוחשי ורוחני. קבוצת גשים אתיופיות, חזקות ובשלות, חורטות בחומר, כנערות גטולות עקבות. יכולת, שאמנים רבים חולמים עליה, וציירים שואפים אליה. הן מעלות זיכרונות ילדות תוך צחקוק ושירה, כאילו התרחשו אך אתמול באתיופיה – חבל ארץ שונה, ומאפשרות לנו לטעום חיים של מציאות אחרת.

רויטל בן-אשר פרץ

מנחה ואוצרת

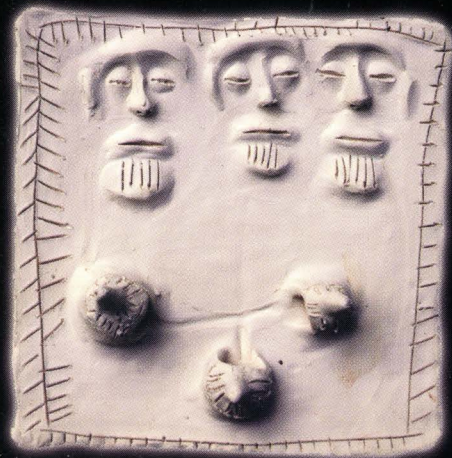
אסתר איילון

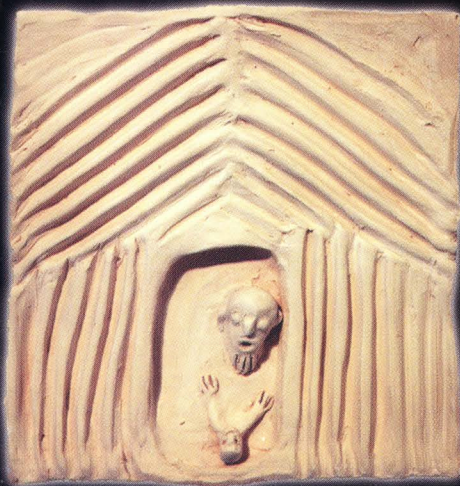

אאוטו ביוך

דינקש וורקה

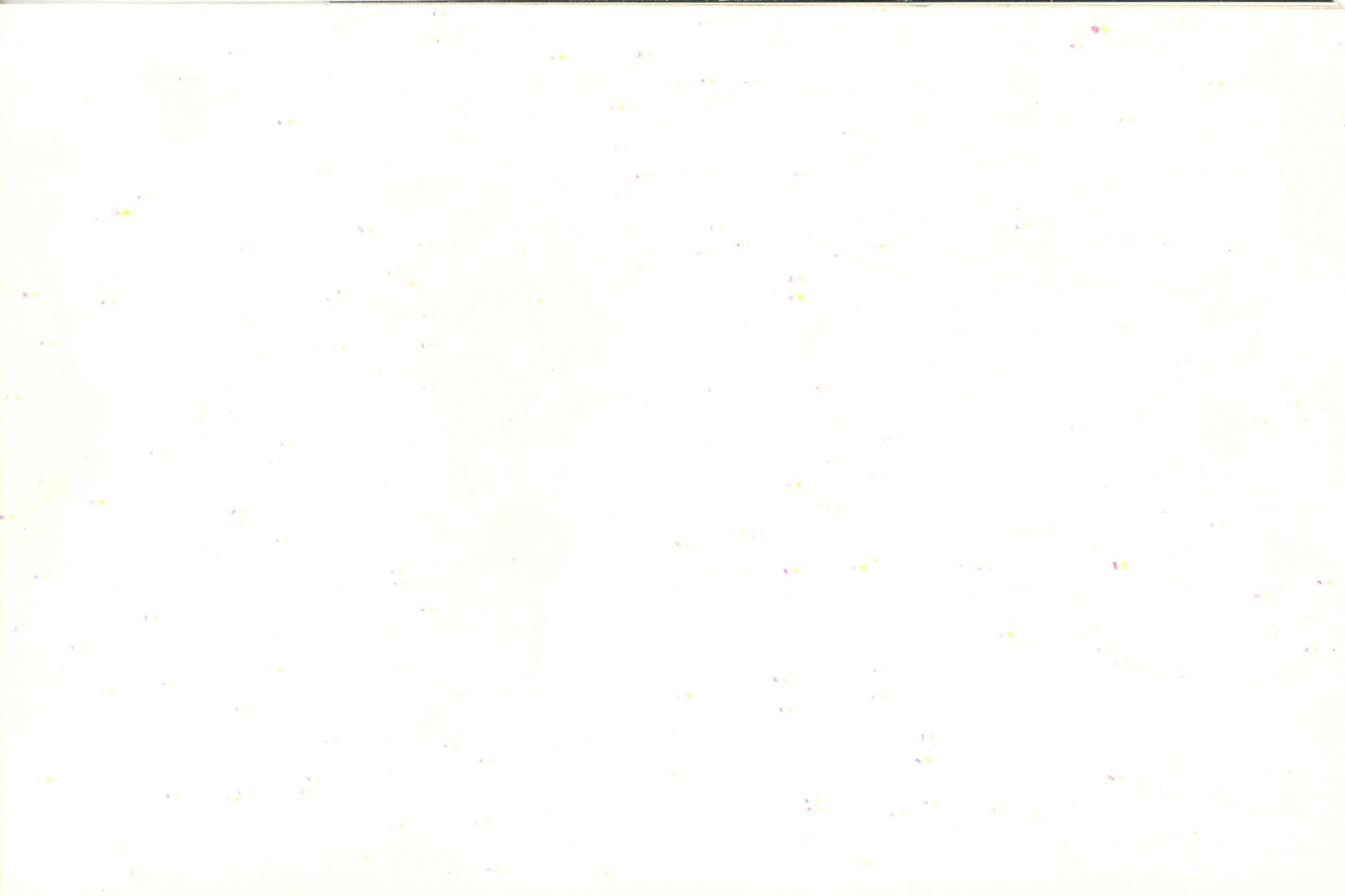

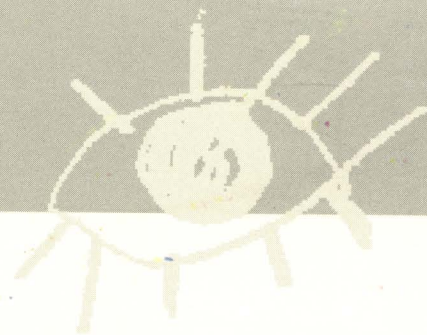
מברטה טקלה

መስፍኑ ታላላ

הסדנא לאמנות - רחוב שאול המלך 5, נווה אליהו, ראשון - לציון 75602 טל: 9617477, פקס: 9513947 שעות פתיחה: ימים א'-ה' 09:00-14:00, אחה"צ ימי ב' ו-ד' 16:30-19:00 re_sadna@walla.co.il